

Sprawa C-869/19

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

28 listopada 2019 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Tribunal Supremo (Hiszpania)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

27 listopada 2019 r.

Strona skarżąca:

L

Druga strona postępowania:

Banco de Caja España de Inversiones Salamanca y Soria S.A.U.

[...] [określenie sporu i sądu odsyłającego]

TRIBUNAL SUPREMO [Sąd najwyższy]

Sala de lo Civil [izba cywilna]

[...] [określenie członków składu sędziowskiego]

Madryt, dnia 27 listopada 2019 r.

[...] [określenie sędziego sprawozdawcy]

STAN FAKTYCZNY

PO PIERWSZE – *Spór w postępowaniu głównym, w którym postanowiono wystąpić z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym [OR 2]*

1.- L wniosła skargę kasacyjną od wyroku 19/2017 z dnia 13 stycznia 2017 r. wydanego przez Sección Primera de la Audiencia Provincial de Valladolid (Wydział Pierwszy Sądu Okręgowego w Valladolid) [...].

2.- [...] [U]znano za stosowne złożyć do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym oraz postanowiono wysłuchać strony w przedmiocie zasadności złożenia tego wniosku.

3.- Skarżąca będąca konsumentką podniosła, iż popiera złożenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, podczas gdy instytucja finansowa będąca drugą stroną postępowania sprzeciwiła się temu wskazując, iż „prawo Unii nie może zobowiązywać sądu krajowego do niestosowania krajowych przepisów proceduralnych” takich jak te, które wymagają spójności wydawanych wyroków z wnioskami stron.

4.- Stronami postępowania głównego są L, jako skarżąca [...] oraz Banco de Caja España de Inversiones Salamanca y Soria S.A.U., jako druga strona postępowania [...].

PODSTAWY PRAWNE

PO PIERWSZE – Podsumowanie postępowania

1.- W dniu 22 marca 2006 r. instytucja finansowa Banco de Caja España de Inversiones Salamanca y Soria S.A.U. (zwana dalej „Banco Ceiss”) udzieliła L (zwanej dalej „skarżącą” lub „konsumentką”) zabezpieczonego hipotecznie kredytu w wysokości 120 000 EUR w celu nabycia lokalu mieszkalnego. Kredytobiorczyni zobowiązana była spłacić kredyt w ciągu 30 lat poprzez zapłatę 360 rat miesięcznych. Częścią tej umowy były opracowane przez Banco Ceiss ogólne warunki umowne.

2.- Oprocentowanie kredytu wynosiło 3,350% rocznie w pierwszym roku. Po jego upływie obowiązywały odsetki zmienne w wysokości [OR 3] 0,52% jednorocznego EURIBOR. Jednakże umowa zawierała klauzulę, zgodnie z którą odsetki od kredytu nie mogły być niższe, niż 3% rocznie („klauzula dolnego progu”). Kiedy w 2009 r. EURIBOR znacząco zmalał, klauzula ta zapobiegła zmniejszeniu stawki odsetek od kredytu poniżej 3% rocznie.

3.- W styczniu 2016 r. konsumentka wiośła powództwo przeciwko bankowi, w którym żądała stwierdzenia nieważności „klauzuli dolnego progu” z uwagi na jej nieuczciwy charakter wynikający z braku przejrzystości, ponieważ bank nie poinformował jej we właściwy sposób o istnieniu tej klauzuli i jej znaczeniu dla wykonania umowy.

4.- Oprócz stwierdzenia nieważności „klauzuli dolnego progu” kredytobiorczyni wniosła o zasądzenie zwrotu przez bank wszystkich kwot pobranych nienależnie w wyniku zastosowania tej klauzuli. Posiłkowo wniosła ona, aby w przypadku odmowy zwrotu w pełnej wysokości bank zwrócił jej kwoty pobrane począwszy od dnia 9 maja 2013 r.

5.- Banco Ceiss w piśmie z dnia 4 marca 2016 r. wniósł o oddalenie tego powództwa. Podniósł, iż „klauzula dolnego progu” nie miała nieuczciwego

charakteru, ponieważ kredytobiorczyni została poinformowana o jej włączeniu do umowy.

6.- Juzgado de Primera Instancia (sąd I instancji) wydał wyrok w dniu 6 czerwca 2016 r. Stwierdził w nim, iż „klauzula dolnego progu” miała nieuczciwy charakter wynikający z braku przejrzystości. Jednakże stosując się do wyroku Sala Primera del Tribunal Supremo 241/2013 (wyrok Pierwszej Izby Sądu Najwyższego 241/2013) z dnia 9 maja 2013 r. zasądził on od Banco Ceiss zwrot na rzecz kredytobiorczyni kwot pobranych w wyniku zastosowania tej klauzuli począwszy od 9 maja 2013 r. wraz z odsetkami. Zasądził on również od Banco Ceiss zwrot kosztów postępowania.

7.- W dniu 14 lipca 2016 r. Banco Ceiss wniósł apelację od wyroku sądu pierwszej instancji. W swej apelacji zaskarżył on postanowienie o obciążeniu go kosztami postępowania, ponieważ uznał, że powództwo zostało uznane nie w całości, a jedynie w części. Kredytobiorczyni wniosła o oddalenie apelacji pismem z dnia 20 lipca 2016 r. [OR 4]

8.- Przed wydaniem przez Audiencia Provincial (sąd okręgowy) wyroku w przedmiocie wniesionej apelacji Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał w dniu 21 grudnia 2016 r. wyrok w połączonych sprawach C-154/15, C-307/15 i C-308/15 (ECLI:EU:C:2016:980). W sentencji tego wyroku Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, iż art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG sprzeciwia się orzecznictwu krajowemu ograniczającemu w czasie skutki restytucyjne związane ze stwierdzeniem nieuczciwego charakteru klauzuli i ustalającemu je wyłącznie w postaci kwot zapłaconych po ogłoszeniu orzeczenia, w którym sąd stwierdził nieuczciwy charakter tej klauzuli. Orzecznictwo krajowe, do którego odwołuje się Trybunał Sprawiedliwości, to wyrok Sala Primera del Tribunal Supremo 241/2013 (Pierwszej Izby Sądu Najwyższego 241/2013) z dnia 9 maja 2013 r.

9.- Audiencia Provincial (sąd okręgowy) wydał następnie w dniu 13 stycznia 2017 r. wyrok w przedmiocie wniesionej apelacji. Uwzględnił ją uznając, iż powództwo zostało uznane jedynie częściowo i uchylił wydane przez Juzgado de Primera Instancia (sąd pierwszej instancji) postanowienie o obciążeniu Banco Ceiss kosztami postępowania.

10.- Audiencia Provincial (sąd okręgowy) nie zawarł w swoim wyroku żadnej wzmianki o wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. i nie zmienił wyroku sądu pierwszej instancji w zakresie skutków restytucyjnych związanych ze stwierdzeniem nieważności „klauzuli dolnego progu” jako nieuczciwego warunku umownego, ponieważ nie było to przedmiotem apelacji.

11.- Kredytobiorczyni wniosła do Tribunal Supremo (sądu najwyższego) skargę kasacyjną od wyroku Audiencia Provincial (sądu okręgowego). W skardze tej zarzuca sądowi, który wydał zaskarżony wyrok, iż nie stosując stanowiska zawartego w wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. i nie zasądzając z urzędu zwrotu całości kwot zapłaconych w wyniku zastosowania

„klauzuli dolnego progu” naruszył m.in. art. 1303 hiszpańskiego Código Civil (kodeksu cywilnego) (który reguluje skutki restytucyjne związane w nieważnością zobowiązań i umów) w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG, który stanowi, że konsumenci nie mogą być związani nieuczciwymi warunkami umownymi. [OR 5]

12.- Bank wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej. Podniósł on, iż roszczenie konsumentki narusza zasadę spójności, ponieważ nie wniosła ona apelacji od wyroku sądu pierwszej instancji, w której zaskarżyłaby dokonane przez sąd ograniczenie w czasie skutków restytucyjnych związanych ze stwierdzeniem nieważności tej klauzuli, z którego to powodu Audiencia Provincial (sądu okręgowego) nie mogła w swoim wyroku zasądzić zwrotu w pełnej wysokości kwot zapłaconych nienależnie w związku ze stwierdzeniem nieuczciwego charakteru „klauzuli dolnego progu”.

PO DRUGIE – Prawo Unii Europejskiej

1.- Przepisem prawa Unii Europejskiej, którego wykładnia budzi wątpliwości w zakresie skutków stwierdzenia nieuczciwego charakteru „klauzuli dolnego progu”, jest art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, który stanowi:

„Państwa członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków”.

2.- W sentencji wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 21 grudnia 2016 r., w sprawach połączonych C-154/15, C-307/15 i C-308/15 (ECLI:EU:C:2016:980) stwierdzono, iż:

„Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on orzecznictwu krajowemu ograniczającemu w czasie skutki restytucyjne związane ze stwierdzeniem nieuczciwego charakteru – w rozumieniu art. 3 ust. 1 tej dyrektywy – warunku znajdującego się w umowie zawartej z konsumentem przez przedsiębiorcę jedynie do kwot nienależnie zapłaconych na podstawie takiego warunku po ogłoszeniu orzeczenia, w którym sąd stwierdził ów nieuczciwy charakter”.

PO TRZECIE – Krajowe ramy prawne dotyczące postępowania głównego

1.- Artykuł 1303 hiszpańskiego Código Civil (kodeksu cywilnego) przewiduje obowiązek zwrotu będący skutkiem stwierdzenia nieważności zobowiązania stanowiąc, iż: [OR 6]

„W przypadku stwierdzenia nieważności zobowiązania strony umowy zobowiązane są wzajemnie do zwrotu rzeczy, które stanowiły przedmiot umowy, wraz z ich pożytkami oraz ceny wraz z odsetkami, z zastrzeżeniem kolejnych artykułów”.

2.- W wyroku Tribunal Supremo 241/2013 (wyroku Sądu Najwyższego 241/2013) z dnia 9 maja 2013 r. (ECLI:ES:TS:2013:1916) stwierdzono nieważność „klausul dolnego progu” zawartych w warunkach ogólnych określonych umów zawartych z konsumentami przez banki pozwane w ramach powództwa zbiorowego z uwagi na ich nieprzejrzystość, lecz ograniczono w czasie skutki restytucyjne związane ze stwierdzeniem ich nieważności, bowiem uznano, że skutki te nie będą obejmować płatności dokonanych przed datą ogłoszenia wyroku. Ta linia orzecznicza została utrwalona w szeregu później wydanych wyroków.

3.- W wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 21 grudnia 2016 r. stwierdzono, iż wynikające z tego orzecznictwa ograniczenie w czasie skutków restytucyjnych jest sprzeczne z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG. Począwszy od wyroku 123/2017 z dnia 24 lutego 2017 r. Sala Primera del Tribunal Supremo (Pierwsza Izba Sądu Najwyższego) zmodyfikowała swoje orzecznictwo i przyjęła stanowisko zawarte w przywołanym wyroku Trybunału Sprawiedliwości.

4.- W momencie wydania przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej przywołanego wyroku sądy hiszpańskie były w toku rozpatrywania dziesiątek tysięcy sporów prawnych mających za przedmiot stwierdzenie nieważności nieuczciwych warunków umownych, z których większość dotyczyła „klausul dolnego progu”, przy czym część z nich była rozpoznawana przed sądem pierwszej instancji, a inne w postępowaniu apelacyjnym albo kasacyjnym. W wielu tych sprawach konsumenci domagali się w pozwach, w pierwszej kolejności lub tytułem ewentualnym, aby zwrot nienależnie uiszczonych kwot ograniczał się do płatności dokonanych po dniu 9 maja 2013 r. Wnioski takie składane były na podstawie orzecznictwa wynikającego z wyroku Sala Primera del Tribunal Supremo 241/2013 (Pierwszej Izby Sądu Najwyższego 241/2013) z dnia 9 maja 2013 r., ponieważ wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. nie został jeszcze wydany.

5.- Tak jest właśnie w przypadku powództwa wniesionego przez konsumentkę w niniejszej sprawie, która tytułem ewentualnym wobec zasądzenia zwrotu w pełnej wysokości wnioskuje o zasądzenie zwrotu ograniczonego w czasie. Konsumentka nie wniosła apelacji od wyroku sądu pierwszej instancji, w którym oddalono jej roszczenie główne, uwzględniając jedynie to podniesione [OR 7] tytułem ewentualnym, ponieważ wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. nie został jeszcze wydany, a wyrok sądu krajowego był zgodny z orzecznictwem krajowym. Apelację wniósł jedynie pozwany bank, który wnioskuje o zmianę postanowienia w przedmiocie kosztów sądowych.

6.- W innych sprawach konsumenci żądali w pozwach zwrotu nienależnie uiszczonych kwot w pełnej wysokości, lecz nie wnieśli apelacji od wyroku, w którym stwierdzono nieważność klauzuli dolnego progu, lecz ograniczono w czasie obowiązek zwrotu kwot uiszczonych na podstawie tej klauzuli ze względu na istnienie orzecznictwa krajowego wynikającego z wyroku Sala Primera del Tribunal Supremo 241/2013 (Pierwszej Izby Sądu Najwyższego 241/2013) z dnia 9 maja 2013 r., który ograniczał obowiązek zwrotu do kwot uiszczonych po tej dacie, w związku z czym apelację wniósł jedynie pozwany bank.

7.- W sporach, w których miał miejsce taki stan faktyczny, podnoszono często kwestię, czy konsumenci – po wniesieniu powództwa lub po zaakceptowaniu wyroku sądu pierwszej instancji, w którym ograniczono skutek restytucyjny „klauzuli dolnego progu” – mogą dostosować swoje roszczenie do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. i żądać zwrotu nienależnie uiszczonych kwot w pełnej wysokości.

8.- Podniesiono również kwestię, czy, gdyby konsument nie wniósł apelacji od wyroku, w którym ograniczono w czasie skutki restytucyjne związane ze stwierdzeniem nieuczciwego charakteru warunków umownych z tego względu, że przywołany wyrok Trybunału Sprawiedliwości nie został jeszcze wydany, a apelację wniosła jedynie instytucja finansowa, sąd orzekający w przedmiocie apelacji po wydaniu wyroku przez Trybunał Sprawiedliwości powinien zastosować orzecznictwo wynikające z wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. i zasądzić, nawet z urzędu, zwrot nienależnie uiszczonych kwot w pełnej wysokości.

9.- Hiszpańskie postępowanie cywilne opiera się na zasadach dyspozycyjności, prekluzji procesowej, zakazu *mutatio libelli* lub zmiany roszczenia, spójności oraz, w zakresie środków zaskarżenia ściśle związanym z zasadą spójności, na zasadzie zakazu *reformatio in peius* (zmiany wyroku na niekorzyść strony wnoszącej środek zaskarżenia).

10.- Artykuł 216 Ley de Enjuiciamiento Civil (kodeksu postępowania cywilnego) stanowi: **[OR 8]**

Zasada kontradiktoryjności

„Sądy cywilne rozpatrują sprawy na podstawie przedstawionego przez strony stanu faktycznego, dowodów oraz w granicach żądań stron, chyba że co innego wynika z przepisów ustawy w szczególnych sprawach”.

11.- Artykuł 218 ust. 1 Ley de Enjuiciamiento Civil (kodeksu postępowania cywilnego) przewiduje:

Kompletność i spójność wyroków. Uzasadnienie

„1. Wyroki muszą być jasne, zwięzłe i odpowiadać żądaniom oraz pozostałym roszczeniom podnoszonym przez strony, przedstawionym odpowiednio w toku postępowania. Wyroki zawierają wymagane oświadczenia, rozstrzygnięcie na korzyść lub na niekorzyść pozwanego oraz rozstrzygnięcie w przedmiocie wszystkich kwestii spornych, które były przedmiotem rozprawy.

[...] Sąd bez oddalania się od przedmiotu pozwu, uwzględniając okoliczności faktyczne i prawne inne niż te, na które pragnęły powołać się strony, orzeka zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie w sprawie, chociażby strony sporu nie wskazały prawidłowo przepisów lub na nie się nie powołały”.

12.- Artykuł 465 ust. 5 Ley de Enjuiciamiento Civil (kodeksu postępowania cywilnego), dotyczący apelacji, stanowi:

„Postanowienie lub wyrok wydany w postępowaniu apelacyjnym może rozstrzygać tylko o kwestiach podniesionych w apelacji oraz, w stosownych przypadkach, w odpowiedzi na apelację lub w apelacji strony przeciwnej, o których mowa w art. 461. Rozstrzygnięcie nie może pogorszyć sytuacji wnoszącego apelację, chyba że wynika to z uwzględnienia apelacji od orzeczenia wniesionej przez stronę przeciwną”.

13.- Artykuł 412 ust. 1 Ley de Enjuiciamiento Civil (kodeksu postępowania cywilnego) przewiduje:

„Strony nie mogą zmienić przedmiotu postępowania po jego określeniu w pozwie, w odpowiedzi na pozew i ewentualnie w pozwie wzajemnym”.

14.- Hiszpański Tribunal Constitucional (Trybunał Konstytucyjny) orzekł, iż źródłem niektórych z tych zasad, tak jak zasady zakazu *reformatio in peius* oraz, w pewnym zakresie, zasady spójności, jest konstytucyjne prawo do skutecznej ochrony sądowej, o którym mowa w art. 24 Constitución española (Konstytucji hiszpańskiej), którego odpowiednikiem jest art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Gdyby uznano, że sądy mogą z urzędu dokonywać zmiany zaskarżonego wyroku na niekorzyść skarżącego, wprowadziłoby to element zniechęcający do wykonywania przysługującego mu prawa do wniesienia przewidzianego w ustawie [OR 9] środka zaskarżenia, co z kolei byłoby sprzeczne z prawem do skutecznej ochrony sądowej, które muszą zapewniać sądy.

15.- Ze względu na te zasady proceduralne Audiencia Provincial (sąd okręgowy) wypowiedział się jedynie w przedmiocie zagadnienia podniesionego przez Banco Ceiss w jego apelacji. Choć uzasadnienie wyroku nie zawiera wyraźnego stanowiska w tym zakresie, oczywiste jest, że Audiencia Provincial (sąd okręgowy) nie zasądził zwrotu w pełnej wysokości kwot pobranych przez instytucję finansową wskutek zastosowania „klauzuli dolnego progu” z tego względu, iż konsumentka nie zaskarżyła wyroku sądu pierwszej instancji, w którym orzeczono o zwrocie kwot uiszczonych po dniu 9 maja 2013 r.

16.- Konsumentka w swojej skardze kasacyjnej kwestionuje ten sposób postępowania i podnosi, iż po opublikowaniu wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. Audiencia Provincial (sąd okręgowy) powinien zastosować zawarte w nim rozstrzygnięcie i z urzędu zasądzić zwrot wszystkich kwot uiszczonych w wyniku zastosowania „klauzuli dolnego progu”, w tym również tych zapłaconych przed dniem 9 maja 2013 r.

17.- W niniejszej sprawie, podobnie jak w wielu innych zawisłych przed sądami hiszpańskimi, istnieje rozbieżność pomiędzy zasadą niezwiązania konsumentów „klauzulami dolnego progu” uznanymi za nieuczciwe warunki umowne, co wiąże się z niedopuszczalnością ograniczenia w czasie zwrotu nienależnie uiszczonych kwot, a zasadami procesowymi dyspozycyjności, prekluzji, spójności i zakazu *reformatio in peius*.

PO CZWARTE – *Wątpliwości interpretacyjne uzasadniające wystąpienie z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym*

1.- Tribunal Supremo (sąd najwyższy) wystąpił do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym z uwagi na wątpliwości w przedmiocie zgodności z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG zasad dyspozycyjności, spójności i zakazu *reformatio in peius* zawartych w art. 216, art. 218 ust. 1 oraz art. 465 ust. 5 Ley de Enjuiciamiento Civil (kodeksu postępowania cywilnego).

2.- Trybunał Sprawiedliwości orzekł, iż zakaz *reformatio in peius* oparty jest na zasadach poszanowania prawa do obrony, pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań (wyrok z dnia 25 listopada 2008 r., sprawa C-455/06, pkt 47, ECLI:EU:C:2008:650). [OR 10]

3.- Trybunał Sprawiedliwości stwierdził również, iż ochrona konsumenta nie ma charakteru absolutnego, jak również, iż, na mocy zasady autonomii instytucjonalnej i proceduralnej państw członkowskich, zasady postępowania mające na celu ochronę praw przysługujących jednostkom zgodnie z prawem Unii Europejskiej określa prawo krajowe. Jednakże w ramach tej autonomii proceduralnej nie można tworzyć przeszkód uniemożliwiających skuteczne stosowanie prawa Unii Europejskiej. Roszczenia oparte na prawach przyznanych przez prawo Unii Europejskiej nie mogą być również traktowane w sposób mniej korzystny niż podobne roszczenia wynikające z prawa krajowego.

4.- W kwestii nieuczciwych warunków umownych w wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. (sprawy połączone C-154/15, C-307/15 i C-308/15) stwierdzono, iż pewne ograniczenia skuteczności zasady niezwiązania konsumentów nieuczciwymi warunkami umownymi, takie jak wynikające m.in. z zasady powagi rzeczy osądzonej (pkt 68 wyroku) lub ustanowienia rozsądnych terminów o charakterze prekluzyjnym na wystąpienie z roszczeniem (pkt 69 wyroku), są rozsądne.

5.- W swoich ostatnich wyrokach Trybunał Sprawiedliwości przypomniał o znaczeniu, jakie posiada zarówno w porządku prawnym Unii jak i w krajowych porządkach prawnych zasada powagi rzeczy osądzonej, mając bowiem na celu zarówno zapewnienie stabilności prawa i stosunków prawnych, jak i prawidłowe wymierzanie sprawiedliwości, należy wykluczyć możliwość zaskarżania orzeczeń sądowych, które stały się prawomocne wskutek wyczerpania dostępnych środków zaskarżenia, bądź wskutek upływu terminów na ich zaskarżenie (wyrok z dnia 24 października 2018 r., sprawa C-234/17, ECLI:EU:C:2018:853), jak również zobowiązania sądu krajowego przez prawo Unii do niestosowania krajowych przepisów proceduralnych nadających orzeczeniu powagę rzeczy osądzonej, nawet jeżeli umożliwiałyby to naprawienie sytuacji krajowej niezgodnej z tym prawem (wyrok z dnia 29 lipca 2019, sprawa C-620/17, ECLI:EU:C:2019:630).

6.- W hiszpańskim porządku prawnym w ramach wniesionej apelacji można oddzielnie zaskarżyć różne rozstrzygnięcia danego wyroku (art. [OR 11] 458 ust. 2 Ley de Enjuiciamiento Civil). Jeżeli dane rozstrzygnięcie nie zostanie zaskarżone przez żadną ze stron, sąd apelacyjny nie może go uchylić, ani zmienić. Jest to zasada, która, z uwagi na jej podstawę i zamierzony cel, wykazuje pewne podobieństwo do zasady powagi rzeczy osądzonej.

7.- Z tej rozbieżności pomiędzy zasadami proceduralnymi opartymi na wymogach pewności prawa, dobrej administracji wymiarem sprawiedliwości i poszanowania rzetelności procesu sądowego w związku z prawem do skutecznej ochrony sądowej, z jednej strony, oraz zasadą skuteczności prawa Unii, z drugiej strony, wynikają wątpliwości dotyczące wpływu, jaki przepisy proceduralne wynikające z zastosowania zasad dyspozycyjności, spójności i zakazu *reformatio in peius* wywierają na skuteczność zasady niezwiązania konsumentów nieuczciwymi warunkami umownymi. Zgodnie ze stanowiskiem Trybunału Sprawiedliwości zawartym w wyroku z dnia 21 grudnia 2016 r., ta ostatnia zasada stoi na przeszkodzie ustanowieniu ograniczeń czasowych w zakresie pełnego zwrotu kwot nienależnie zapłaconych przez konsumenta wskutek zastosowania nieuczciwych warunków umownych, lecz nie ma ona charakteru bezwzględnego i posiada ograniczenia w postaci zasady dobrej administracji wymiarem sprawiedliwości, a także zasady powagi rzeczy osądzonej, czy też ustanowienie rozsądnych terminów prekluzyjnych na wystąpienie z roszczeniem.

8.- Wątpliwości te dotyczą – w odniesieniu do skargi kasacyjnej, w związku z którą wystąpiono z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym – tego, czy sąd rozpatrujący apelację wniesioną wyłącznie przez pozwany bank jest zobowiązany, po wydaniu przez Trybunał Sprawiedliwości wyroku z dnia 21 grudnia 2016 r., zasądzić zwrot w pełnej wysokości kwot pobranych przez bank w wyniku zastosowania nieuczciwego warunku umownego, nawet jeżeli konsument nie zaskarżył tego wyroku, co prowadzi do pogorszenia sytuacji strony wnoszącej apelację.

POSTANOWIENIE

[OR 12] SĄD POSTANOWIŁ: W związku z powyższym Sala Primera, de lo Civil, del Tribunal Supremo de España (izba pierwsza cywilna Sądu Najwyższego Hiszpanii) postanawia wystąpić do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z następującym wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

Czy art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG stoi na przeszkodzie zastosowaniu proceduralnych zasad dyspozycyjności, spójności i zakazu *reformatio in peius*, które uniemożliwiają sądowi rozstrzygającemu w przedmiocie apelacji wniesionej przez bank od wyroku, w którym ograniczono w czasie zwrot kwot nienależnie zapłaconych przez konsumenta wskutek stwierdzenia nieważności „klauzuli dolnego progu”, zasądzenie zwrotu tych kwot w pełnej wysokości pogarszając w ten sposób sytuację wnoszącego apelację, ponieważ ograniczenie to nie zostało zaskarżone przez konsumenta?

[...]

[...] [zwroty końcowe i podpis]